

INNOWACYJNE
METODY NAUCZANIA
DZIECI Z UPOŚLEDZENIEM
UMYSŁOWYM W POWIECIE
LUBELSKIM

**Specjalny Ośrodek Szkolno –Wychowawczy
w Załuczu
Szkoła Podstawowa Specjalna
Gimnazjum Specjalne
Szkoła Przesposabiająca do Pracy**

Program innowacyjny

**„ RUCH I KOORDYNACJA
TO RADOSNA EDUKACJA”**

Program opracowany w ramach Projektu „Innowacyjne metody nauczania dzieci z upośledzeniem umysłowym w powiecie lubelskim” współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, realizowanego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet III Wysoka jakość systemu oświaty Działanie 3.3 „Poprawa jakości kształcenia” Poddziałanie 3.3.4 „Modernizacja treści i metod kształcenia”

Autor :
mgr Bożena Krzyżanowska

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Spis treści:

1. Autor innowacji	str. 3
2. Osoby wdrażające innowację	str. 3
3. Termin wprowadzenia innowacji	str. 3
4. Miejsce realizacji	str. 3
5. Opis realizacji	str. 3
6. Zadania szkoły	str. 5
7. Cele edukacyjne	str. 5
8. Treści nauczania	str. 5
9. Metody i formy	str. 7
10. Procedury osiągnięcia celów	str. 8
11. Sposób ewaluacji	str. 8
12. Założenia programowe terapii SI – treści z podziałem na bloki tematyczne	str. 9
13. Harmonogram zajęć	str. 10
14. Karta wdrożenia innowacji	str. 17
15. Dokumenty wynikające z rozporządzenia o działalności innowacyjnej	str. 20
Załącznik nr 1 - Uchwała RP	str. 21
Załącznik nr 2 - Zgoda na wprowadzenie innowacji	str. 22
16. Literatura	str. 23

I. Autor innowacji:

1. mgr Bożena Krzyżanowska - nauczyciel nauczania zintegrowanego

II. Osoby wdrażające innowację:

1. mgr Bożena Krzyżanowska – nauczyciel nauczania zintegrowanego
2. mgr Beata Kozłowska – wychowawca internatu
3. mgr Agata Pietrzak - nauczyciel religii

III. Termin wprowadzenia innowacji : wrzesień 2010r.

IV. Miejsce realizacji: Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy w Załuczu:

- Szkoła Podstawowa Specjalna
- Gimnazjum Specjalne
- Szkoła Przystosowująca do Pracy

V. Opis innowacji:

Przed przystąpieniem do tworzenia programu innowacyjnego zespół wdrażający przeprowadził diagnozę wśród nauczycieli oraz rodziców uczniów Specjalnego Ośrodka Szkolno – Wychowawczego w Załuczu. Po analizie oczekiwań dotyczących potrzeb edukacyjnych postanowiono opracować i wdrożyć innowację pedagogiczną „Ruch i koordynacja to radosna edukacja” z wykorzystaniem nowatorskiej metody terapii integracji sensorycznej (SI).

Wprowadzenie programu innowacyjnego wynika ze specyficznych potrzeb uczniów Specjalnego Ośrodka Szkolno – Wychowawczego w Załuczu: są to osoby z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym, znacznym i głębokim, pochodzące w większości z małych wsi i miasteczek. Rodziny tych uczniów mają utrudniony dostęp do nowatorskich metod diagnozy, terapii i edukacji ze względu na miejsce zamieszkania, trudną sytuację materialną oraz niską świadomość potrzeby korzystania z innowacyjnych metod edukacyjnych w rewalidacji osób upośledzonych umysłowo.

Osoby z niepełnosprawnością intelektualną, obok wielu innych zaburzeń, cechuje wysoki stopień dezintegracji procesów sensorycznych.

Integracja sensoryczna to taka integracja wrażeń zmysłowych, by mogły być one użyte w celowym działaniu. Jest to proces, dzięki któremu mózg otrzymując informacje ze

wszystkich zmysłów, rozpoznając je, segregując, interpretując i integrując ze sobą oraz ze wcześniejszymi doświadczeniami, odpowiada adekwatną reakcją.

Z rozwojem integracji sensorycznej wiąże się całokształt działania człowieka. Od integracji podstawowych układów zmysłowych: dotykowego, przedsionkowego, proprioceptywnego zależą skomplikowane procesy percepcji wzrokowej, słuchowej, pamięci, uwagi, mowy, umiejętności czytania i pisania. Efektem prawidłowej integracji wrażeń przedsionkowych i czuciowych jest rozwój percepcji schematu własnego ciała (prawidłowa somatognozja). Odbiór wrażeń z poszczególnych układów wpływa na funkcje motoryczne: koordynację ruchów, sprawność manualną i lateralizację oraz planowanie sekwencji ruchów (praksje). Znajduje to odzwierciedlenie w nabywaniu sprawności ruchowej i rozwoju samoobsługi, przyswajaniu technik szkolnych, umiejętności pisania i rysowania, w posługiwaniu się narzędziami. Jeśli występują zaburzenia w odbiorze i integrowaniu bodźców zmysłowych to będą pojawiać się dysfunkcje w rozwoju poznawczym, motorycznym oraz zachowaniu dziecka.

Niniejsza innowacja ma charakter programowy i polega na wykorzystaniu w rewalidacji osób upośledzonych umysłowo metody integracji sensorycznej (SI), która z dużym powodzeniem jest stosowana w usprawnianiu uczniów z normą intelektualną mających trudności szkolne. Systematyczna terapia SI poprzez stymulację poszczególnych układów i zmysłów pozwoli na poprawę poziomu funkcjonowania uczniów z niepełnosprawnością intelektualną, do których jest adresowany niniejszy program innowacyjny. Na program terapeutyczny poszczególnych uczniów będzie się składać: zestaw ćwiczeń realizowanych w ramach planowanych zajęć pozalekcyjnych oraz wskazówki do ćwiczeń w domu (internacie) – będzie to stanowić tzw. „dieta sensoryczną” każdego uczestnika projektu.

W rozwijaniu integracji sensorycznej wystąpią następujące etapy:

- pobudzanie zmysłów (dotyk, wzrok, słuch, smak, węch, równowaga)
- integracja zmysłowo – ruchowa
- rozwijanie somatognozji (świadomości własnego ciała, rozumienia jego schematu i orientacji w przestrzeni)
- wypracowanie gotowości do nauki (umiejętności koncentrowania uwagi, wzroku i słuchu, przyjmowania prawidłowej pozycji ciała przy nauce)

Program innowacyjny „Ruch i koordynacja to radosna edukacja” będzie realizowany jako zajęcia pozalekcyjne w wymiarze 30 godzin tygodniowo, z metodą terapii SI jako metodą wiodącą, uzupełnioną o elementy Kinestezjologii Edukacyjnej Paula Dennisona, Metodę Dobrego Startu Marty Bogdanowicz, elementy choreoterapii agresji, pedagogiki zabawy oraz techniki relaksacyjne. Jednostką terapeutyczną będzie godzina lekcyjna

(45 minut). Przewidywane są również ewentualne przerwy podyktowane indywidualnymi możliwościami i ograniczeniami uczniów oraz ich gotowością do pracy w danym dniu.

VI. Zadania szkoły:

- zapewnienie odpowiedniej bazy dydaktycznej niezbędnej do realizacji programu, wyposażona w specjalistyczny sprzęt, meble, sala terapeutyczna
- udostępnienie sprzętu będącego na wyposażeniu szkoły
- zapewnienie nieodpłatnego dowozu uczniów (bus szkolny)
- zapewnienie opieki świetlicowej dla uczestników projektu

VII. Cel główny: stymulowanie multisensorycznego rozwoju ucznia w oparciu o metodę integracji sensorycznej

Cele szczegółowe:

- poprawa reaktywności na stymulację sensoryczną
- rozwój koordynacji zmysłowo – ruchowej
- jakościowa i ilościowa poprawa komunikacji
- poprawa organizacji zachowania (planowanie ruchu)
- rozwój sprawności manualnej, motorycznej i lokomocyjnej
- poprawa koncentracji uwagi
- obniżenie impulsywności
- wzrost stabilności emocjonalnej
- wzrost poczucia własnej wartości i wiary we własne możliwości

VIII. Treści nauczania:

Wybrane treści nauczania zawarte w programie innowacyjnym „Ruch i koordynacja to radosna edukacja” realizowane będą w ramach trzech bloków tematycznych związanych z podstawowymi układami zawiadującymi funkcjonowaniem człowieka: przedsionkowym, propioceptywnym oraz dotykowym.

Układ przedsionkowy jest układem łączącym dla innych zmysłów, tworzy relację człowieka do siły grawitacji. Odpowiada m. in. za: orientację w położeniu ciała w stosunku do powierzchni ziemi, podtrzymywanie prawidłowego napięcia mięśniowego, wyzwalanie

odruchów ocznych i koordynacji pracy obu oczu, zabezpieczenie prawidłowej organizacji wokół środkowej linii ciała, ma wpływ na rozwój mowy.

Ćwiczenia usprawniające układ przedsionkowy:

- bujanie: na hamaku (w siadzie, w leżeniu)
- wywoływanie i wysłuchiwanie drgań różnych przedmiotów po uderzeniu
- wirowanie (ćwiczenia na desce rotacyjnej, obrotowym kole)
- naśladowanie wyglądu, sposobu poruszania się i dźwięków różnych zwierząt
- balansowanie na piłkach rehabilitacyjnych
- podskakiwanie na piłkach rehabilitacyjnych
- klęk na wałku (huśtanie się na boki)
- chodzenie po kładce równoważnej
- przeskakiwanie „po kamieniach na rzece”
- zbijanie baniek podczas skoków na trampolinie
- przeciąganie liny
- walka kogutów
- balansowanie na koniku,
- huśtanie na huśtawce terapeutycznej z różnym wychyleniem
- rzuty do celu podczas bujania się
- zajęcia na ściance wspinaczkowej
- toczenie w beczce
- przyjmowanie i utrzymywanie pozycji typu bocian, jaskółka
- wchodzenie, schodzenie i zeskakiwanie ze stopnia
- wodzenie wzrokiem za przedmiotami
- wyodrębnianie elementów z tła
- wskazywanie źródeł dźwięku
- słuchanie szelestów, szumów i innych dźwięków
- rozróżnianie zapachów, smaków

Układ proprioceptywny odpowiada za: poczucie cielesnej obecności ciała, odczuwanie jego ciężaru, wytwarzanie odruchów prostowania i równowagi, poruszanie poszczególnymi częściami ciała bez kontroli wzroku, swobodne wykonywanie ruchów precyzyjnych, percepcję położenia narządów jamy ustnej podczas mówienia, tworzenie somatognozji (schematu ciała) oraz lateralizacji (stronność)

Ćwiczenia usprawniające układ proprioceptywny:

- uciskanie wałkiem lub piłką
- szczotkowanie, głaskanie przedmiotami o różnych fakturach
- huśtanie (ruch liniowy)

- ćwiczenia na piłce (w siadzie, klęku)
- turlanie
- zabawy ze spadochronem
- na równoważni skręty tułowia z przenoszeniem np. zabawki z jednej strony ciała na drugą (w klęku, na czworaka)
- różne podskoki (jednonóż, obunóż, przez przeszkody o różnej wysokości)
- klaskanie wg wskazanego rytmu
- masaże ciała różnymi przedmiotami

Układ dotykowy ma wpływ na poznawanie własnego ciała, wczesne poznawanie przedmiotów i rozpoznawanie ich bez pomocy wzroku, różnicowanie bodźców dotykowych, rozwój emocjonalny.

Ćwiczenia usprawniające układ dotykowy:

- poruszanie się po ścieżce sensorycznej (całymi stopami, na palcach, na czworakach)
- rozpoznawanie dotykiem różnych przedmiotów (bez udziału wzroku)
- łowanie w grochu kaszy lub piasku
- chodzenie stopami wzdłuż rozłożonej na podłodze liny
- kąpiel w basenie kulkowym
- masaże ciała (np. wałkiem, piłeczką, palcami, całą dłońią terapeuty)
- malowanie palcami
- obrysowywanie dłoni, stóp, ciała innej osoby
- rysowanie szlaczków, figur
- rysowanie po śladzie
- odwzorowywanie rysunków
- ćwiczenia w oparciu o „leniwą ósemkę” wg Dennisona
- ćwiczenia manualne (krążenie ramion, odkręcanie – zakręcanie, pranie ręczne, wycieranie gumką)
- ćwiczenia oralne (gimnastyka buzi i języka)

IX. Metody i formy:

Metody prowadzenia zajęć:

1. metoda wiodąca: metoda integracji sensorycznej (SI) - pokaz i objaśnienie
2. metody uzupełniające: Kinezylogia Edukacyjna, Metoda Dobrego Startu, techniki relaksacyjne, choreoterapia agresji, pedagogika zabawy

Formy prowadzenia zajęć:

1. indywidualna (każdy uczestnik wykonuje zadania oddzielnie, w konfiguracji uczeń – terapeuta)
2. grupowa (praca w małej grupie, trzyosobowej, z towarzyszeniem trzech terapeutów)

X. Procedury osiągnięcia celów:

Program innowacyjny „Ruch i koordynacja to radosna edukacja” zawiera propozycje ćwiczeń i zabaw stymulujących wielozmysłowy rozwój uczniów z niepełnosprawnością intelektualną.

Warunkiem osiągnięcia założonych celów będzie:

- dobra diagnoza wstępna
- indywidualizacja podejścia pedagogicznego
- właściwa organizacja zajęć
- odpowiednie wyposażenie sali terapeutycznej,
- nawiązanie dobrego kontaktu terapeuta – uczeń,
- systematyczna praca na zajęciach,
- aktywność uczniów na zajęciach,
- właściwa motywacja uczniów

XI. Sposób ewaluacji:

Począwszy od wstępnej diagnozy, obserwowanie i odnotowywanie osiągnięć uczniów, odbywać się będzie systematycznie podczas całego cyklu terapeutycznego poprzez obserwację bieżącą. Zostanie to zawarte w dokumentacji prowadzonej przez terapeutów. Obserwacja będzie służyła indywidualizacji ćwiczeń na kolejnych etapach terapii u poszczególnych uczestników projektu. Dane niezbędne do przeprowadzenia ewaluacji będą gromadzone za pomocą następujących narzędzi:

1. „Kwestionariusz sensomotoryczny” wg Z. Przyrowskiego: jest to narzędzie służące do pomiaru poziomu reaktywności sensorycznej ucznia (podwrażliwość / nadwrażliwość i in. wskaźniki) w obrębie następujących zmysłów i funkcji: dotyku, równowagi i ruchu, koordynacji, napięcia mięśni, słuchu, wzroku, węchu, uwagi i zachowania. Pozwala w prosty sposób monitorować postępy ucznia w zakresie integracji sensorycznej.

2. „Ankieta wypełniana przez nauczyciela” – arkusz obserwacji ucznia w opracowaniu autora programu innowacyjnego: ankieta ta służy zebraniu informacji o uczniu składających się na jego ogólną charakterystykę - od stopnia niepełnosprawności przez poziom umiejętności samoobsługowych, grafomotorycznych, koordynację psychoruchową,

rozwój kompetencji komunikacyjnych, orientację w schemacie ciała, po inne spostrzeżenia dotyczące funkcjonowania ucznia w szkole i poza nią.

Ten zestaw narzędzi ewaluacyjnych stanowić będzie podstawę do diagnozy i ewaluacji.

XII. Założenia programowe terapii SI – treści z podziałem na bloki tematyczne

Treści zawarte w programie innowacyjnym „Ruch i koordynacja to radosna edukacja” wykraczają poza podstawę programową kształcenia ogólnego dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym.

Metoda terapii integracji sensorycznej (SI), stosowana od dawna z dobrymi rezultatami w usprawnianiu dzieci w normie intelektualnej, może być również wykorzystana w rewalidacji osób niepełnosprawnych intelektualnie. „Nauka przez zabawę”, jak często nazywa się metodę integracji sensorycznej, jest ciekawą formą terapii pedagogicznej. Podczas zabawy, w lekkiej formie, w miłej atmosferze przebiega proces rewalidacyjny, w trakcie którego eliminowane są zaburzenia w odbiorze i integrowaniu bodźców sensorycznych w obrębie wszystkich układów zmysłowych. Skutkuje to poprawą funkcjonowania w rozwoju poznawczym, motorycznym oraz zachowaniu uczestników terapii.

Rekrutacja do grup i przydział liczby godzin dla poszczególnych uczniów podyktowana jest indywidualnymi potrzebami terapeutycznymi uczestników projektu. Odbywać się będzie na podstawie diagnozy i bieżącej obserwacji prowadzonej przez terapeutów. Będzie to podstawą do indywidualizacji podejścia terapeutycznego.

Przewidziano 3 grupy terapeutyczne:

- grupa I – 18 osób,
- grupa II - 12 osób z gr. I (kontynuacja) + 6 osób z nowej rekrutacji
- grupa III – 12 osób z gr. II (kontynuacja) + 6 osób z nowej rekrutacji

XIII. Harmonogram zajęć:

Lp.	Blok tematyczny	Tematy zajęć	Grupa I	Grupa II	Grupa III	Razem godzi-ny
			18 osób	18 osób	18 osób	
1.	U K Ł A D P R Z E D S I O N K O W Y	1. Ćwiczenie orientacji w położeniu własnego ciała w stosunku do powierzchni ziemi (huśtanie na huśtawce terapeutycznej)	10	10	10	30
		2. Nauka utrzymania właściwego napięcia mięśniowego (balansowanie na piłkach, wałkach rehabilitacyjnych)	10	10	10	30
		3. Ćwiczenia prawidłowej organizacji wokół środkowej linii ciała (ćwiczenia naprzemienne aktywne i bierne)	10	10	10	30
		4. Rozwijanie umiejętności utrzymywania stałego pola widzenia w czasie ruchów głowy (spoglądanie na nieruchomy przedmiot w ruchu wahadłowym, poziomym i pionowym)	10	10	10	30
		5. Nauka relacji własnego ciała do siły grawitacji (ćwiczenia na ścianie wspinaczkowej)	10	10	10	30
		6. Rozwijanie poczucia bezpieczeństwa grawitacyjnego (ćwiczenia na trampolinie, wchodzenie i schodzenie ze schodów)	10	10	10	30
		7. Ćwiczenie reakcji równoważnych (chodzenie po „kamieniach”, równoważni itp.)	10	10	10	30
		8. Rozwijanie koordynacji ruchowej (ćwiczenia ruchowe z drobnymi przyborami: piłeczkami, sensorkami, woreczkami)	10	10	10	30
		9. Doskonalenie zmysłu węchu poprzez rozpoznawanie zapachów, nazywanie ich, stymulowanie węchu zapachami o różnych właściwościach (pobudzający, wyciszający)	10	10	10	30
		10. Rozwijanie zmysłu słuchu poprzez ćwiczenie słuchowych wzorców rytmicznych (odtwarzanie podanych wzorców)	10	10	10	30

	11.Ćwiczenie właściwego ustawienia ciała do zmieniającego się środka ciężkości (huśtawki terapeutyczne, deskorolka)	10	10	10	30
	12. Nauka ruchów posturalnych w tle, przystosowanie posturalne (przyjmowanie pozycji ciała stosownej do wykonywanej czynności)	10	10	10	30
	13. Nauka podtrzymywania właściwego napięcia mięśniowego w ćwiczeniach typu: „walka kogutów”, „bocian”, „jaskółka” itp.	10	10	10	30
	14.Doskonalenie zmysłu słuchu poprzez wskazywanie i rozpoznawanie źródeł dźwięku	10	10	10	30
	15. Ćwiczenia wzrokowej percepcji figury i tła (wyróżnianie pierwszego i drugiego planu na obrazku, w sytuacjach naturalnych)	10	10	10	30
	16.Ćwiczenie słuchowego różnicowania pierwszego i drugiego planu (np. na materiale muzycznym)	10	10	10	30
	17. Rozwijanie planowania motorycznego, praksyj na bazie ćwiczeń wspinaczkowych, chodzenia po „kamieniach” itp.	10	10	10	30
	18.Kontrolowanie ruchów związanych z przyspieszeniami liniowymi i kątowymi (ćwiczenia na przyrządach bujanych)	10	10	10	30
	19. Niwelowanie niepewności grawitacyjnej podczas zmiany pozycji ciała w różnych rodzajach ruchu (turlanie się)	10	10	10	30
	20. Ćwiczenie kierunkowości, zdolności rozumienia i wykonywania w przestrzeni ruchów góra -dół, prawo- lewo, przód- tył w odniesieniu do własnego ciała z wykorzystaniem różnych przyrządów	10	10	10	30

Lp.	Blok tematyczny	Tematy zajęć	Grupa I	Grupa II	Grupa III	Razem godzi-ny
			18 osób	18 osób	18 osób	
(ilość godzin)						
2.	U K Ł A D P R O P R I O C E P T Y W N Y	21. Ćwiczenia wyprostowania obronnego np. podczas upadku (kontrolowane opadanie na ścianę, na materac, do suchego basenu, itp.)	10	10	10	30
		22. Rozwijanie cielesnego mechanizmu pisania: równowaga, dobra postawa w siedzeniu, chwyt pisarski, obustronna integracja itp.)	10	10	10	30
		23. Facylitacja procesów obustronnej integracji ruchowej (ćwiczenia z wykorzystaniem obu rąk równocześnie)	10	10	10	30
		24. Różnicowanie słuchowe podobieństw i różnic między bodźcami słuchowymi (np. głośny- cichy)	10	10	10	30
		25. Stymulacja multisensoryczna wzmacniająca i przyspieszająca rozwój w oparciu o dostępne urządzenia i pomoce	10	10	10	30
		26. Usprawnianie funkcji przedsionkowych poprzez „zabawy paluszkowe”, lepienie w masach plastycznych, malowanie palcami itp.	10	10	10	30
		27. Ćwiczenia w osiągnięciu kontroli nad własnym ciałem, eliminowanie deficytów uwagi poprzez wolne, rytmiczne kołysanie, huśtanie, głębokie, łagodne uściski ramion i tułowia	10	10	10	30
		28. Doskonalenie zmysłu równowagi w pozycjach statycznych i dynamicznych	10	10	10	30
		29. Ćwiczenie pamięci wzrokowej: - Zabawy, np. „która zabawka zniknęła”, „czyje to buty”, „jaka zabawka się pojawiła”.	10	10	10	30
		30. Ćwiczenia kokontrakcyjne głowy (popychanie głowy z przodu, z boku, z tyłu – głowa stawia opór)	10	10	10	30

	31. Rozwijanie spostrzegania wzrokowego poprzez: ćwiczenie płynnego wodzenia wzrokiem za przedmiotem, ćwiczenie szybkiej lokalizacji wzrokiem poruszającego się przedmiotu (ruchy sakadowe).	10	10	10	30
	32. Ćwiczenie mięśni gałek ocznych np. poprzez: zabawę w ciemno – widno (zamykanie i otwieranie oczu, zasłanianie i odsłanianie oczu rękami).	10	10	10	30
	33. Rozwijanie percepcji położenia narządów jamy ustnej (masaże narządów artykulacyjnych).	10	10	10	30
	34. Eliminowanie nadwrażliwości dotykowej poprzez: wałkowanie ucznia sensorkami z wyraźnym kontrolowanym naciskiem.	10	10	10	30
	35. Różnicowanie bodźców dotykowych stopami, rękami (podłoże o zmiennej fakturze, różne przedmioty).	10	10	10	30
	36. Ćwiczenia równoważne: zabawy z piłką - rzucanie łapanie, utrzymywanie równowagi na piłce „skoczce” (w pozycji siedzącej i leżącej na brzuchu)	10	10	10	30
	37. Ćwiczenie świadomości poszczególnych części ciała, nazywanie części ciała, poruszanie nimi, zabawy przed lustrem (głowa, ręce, nogi , kolana, stopy, palce)	10	10	10	30
	38. Ćwiczenie poczucia tożsamości (używanie zaimków osobowych „JA” – „TY”), oglądanie zdjęć dzieci przyniesionych z domu , rysunek człowieka	10	10	10	30
	39. Ćwiczenie spostrzegawczości słuchowej i koordynacji słuchowo - ruchowej	10	10	10	30
	40. Ćwiczenie orientacji przestrzennej i kierunkowej (pamięć ruchowa)	10	10	10	30

Lp.	Blok tematyczny	Tematy zajęć	Grupa I	Grupa II	Grupa III	Razem godzi-ny
			18 osób	18 osób	18 osób	
3.	U K Ł A D D O T Y K O W Y	41. Rozwijanie reakcji równoważnych; stabilizacji centralnej, reakcji posturalnych w tle, kokontrakcji.	10	10	10	30
		42. Wyhamowywanie i integracja przetrwałych odruchów TOB I ATOS: leżenie przodem na deskorolce – odpychanie się od ściany nogami tak, aby dojechać bez dodatkowych ruchów do kosza i umieścić w nim trzymana w rękach lekką piłkę	10	10	10	30
		43. Usprawnianie odruchów przedsionkowych – ocznych: na huśtawce obrotowej w siadzie skrzyżnym przy rotacji P – L odczytywanie liter na planszy; zbijanie baniek podczas skoków na trampolinie.	10	10	10	30
		44. Normalizacja funkcjonowania układu przedsionkowo – proprioceptywnego: ćwiczenia na sprzęcie podwieszanym z oporowaniem (rozciąganiem mięśni stawów)	10	10	10	30
		45. Poprawa kontroli posturalnej poprzez wyhamowanie przetrwałych odruchów; aktywność stymulująca wyprost głowy, szyi przeciw sile grawitacji, platforma podwieszona, wałek, hamak, becza.	10	10	10	30
		46. Doskonalenie ruchów pronacyjnych i supinacyjnych przedramion oraz mobilności nadgarstka: odbijanie od dołu paletką piłki podwieszanej na sznurku nawracając odwracając na zmianę przedramię;	10	10	10	30
		47. Rozwijanie somatognozji poprzez poruszanie poszczególnymi częściami ciała bez kontroli wzroku z towarzyszeniem muzyki, rytmu	10	10	10	30
		48. Rozwijanie ruchów precyzyjnych: spinanie klipsami kartek, odkręcanie-zakręcanie dłońmi, „pranie „ ręczne	10	10	10	30

	49. Normalizacja układu dotykowego rolowanie w matę (2- 3 razy)skoki na batucie nacisk na głowę przez kilka, kilkadziesiąt sekund, nacisk na barki przez kilkadziesiąt sekund, mocne przytulenie dziecka, toczenie się	10	10	10	30
	50. Poprawa percepcji wzrokowej poprzez normalizację ruchu oczu , leżenie na hamaku – rzuty do celu, leżenie na desce – obrót, fiksacja wzroku, śledzenie śladu świetlnego na ścianie	10	10	10	30
	51. Poprawa kontroli wzrokowo – ruchowej: hamak – łapanie woreczków z grochem w trakcie ruchu, huśtawka terapeutyczna – odbijanie podwieszonych przedmiotów.	10	10	10	30
	52. Rozwijanie manualne - ćwiczenia grafomotoryczne: rysowanie patykiem na piasku; malowanie równocześnie 10 palcami; malowanie grubym pędzlem, wałkiem, gąbką, gałgankiem, tekturą; obrysowywanie dłoni, stóp; rysowanie szlaczków, figur; rysowanie po śladzie; odwzorowywanie rysunków;	10	10	10	30
	53. Doskonalenie reakcji równoważnych: kontrolowanie czucia ciężaru ciała i przenoszenie ciężaru ciała na piłce w siadzie, klęku , na deskorolce, na koniku, na piłce Bobath, na równoważni , skręty tułowia z przenoszeniem np. zabawki z jednej strony ciała na drugą (w klęku, na czworaka).	10	10	10	30
	54. Ćwiczenia motoryki małej: krążenie ramion; pływanie na sucho; odkręcanie, zakręcanie; nakręcanie mechanicznych zabawek; opady na ścianę; pranie ręczne; wycieranie gumką; przypinanie klamerek; pukanie w drzwi; dziurkowanie dziurkaczem.	10	10	10	30
	55. Poznawanie swojego ciała (somatognozja): ćwiczenia z plastrami, naklejkami itp.	10	10	10	30

		56. Stymulacja węchowo- smakowa poprzez rozpoznawanie smaków podawanych na różne części języka	10	10	10	30
		57.Ćwiczenie pojęcia sprawczości: wprawianie w ruch piłek , drobnych przedmiotów, zabawy z gazetami.	10	10	10	30
		58. Rozwijanie mowy biernej i czynnej poprzez naukę piosenek, wierszyków	10	10	10	30
		59. Ćwiczenia zmierzające do poznania sposobu porozumiewania się z drugim człowiekiem (informacje i emocje)	10	10	10	30
		60. Rozpoznawanie i nazywanie doznań termicznych – rozwijanie czucia powierzchniowego	10	10	10	30
4.	Razem godziny		600	600	600	1800

XIV. KARTA WDROŻENIA INNOWACJI

Tytuł innowacji: "Ruch i koordynacja to radosna edukacja"

1. INFORMACJE O SZKOLE:

- Nazwa szkoły: Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy w Załuczu:
Szkoła Podstawowa Specjalna
Gimnazjum Specjalne
Szkoła Przystosowująca do Pracy
- Adres szkoły: Załucze 59, 24 – 222 Niedzwica Kościelna
- Telefon : 81 51 16 001
- E-mail : sosw.zalucze@interia.pl
- Imię i nazwisko dyrektora: Anna Zielińska – Siczek

2. INFORMACJE DOTYCZĄCE AUTORA INNOWACJI:

Imię i nazwisko	Kwalifikacje zawodowe	Zajmowane stanowisko w szkole
Bożena Krzyżanowska	mgr pedagogiki specjalnej, studia podyplomowe z pedagogiki korekcyjnej, kurs ze wczesnego wspomagania rozwoju i nauki dzieci autystycznych	nauczyciel

Autor i członkowie zespołu wdrażającego ukończyli formy doskonalenia w zakresie działalności innowacyjnej:

TAK/NIE

Autor i członkowie zespołu wdrażającego posiadają doświadczenie w zakresie prowadzenia działalności innowacyjnej:

TAK/NIE

Autor i członkowie zespołu wdrażającego deklarują chęć udziału w innych formach doskonalenia poświęconego tematyce innowacji:

TAK/NIE

3. INFORMACJE DOTYCZĄCE OPRACOWANIA INNOWACYJNEGO

3.1. Rodzaj innowacji:

- Programowa:** polega na napisaniu programu innowacyjnego o charakterze edukacyjno-terapeutycznym „Ruch i koordynacja to radosna edukacja”.
- Organizacyjna :** realizacja zajęć pozalekcyjnych dla grupy 30 uczniów, w wymiarze 30 godzin tygodniowo (praca indywidualna w konfiguracji uczeń – terapeuta)
- Metodyczna :** program innowacyjny „Ruch i koordynacja to radosna edukacja” przeznaczony dla osób niepełnosprawnych intelektualnie powstał w oparciu o nowatorską metodę integracji sensorycznej (SI), z powodzeniem stosowaną w terapii dzieci w normie intelektualnej z trudnościami szkolnymi

3.2. Zakres innowacji:

Program innowacyjny „Ruch i koordynacja to radosna edukacja” będzie realizowany w Specjalnym Ośrodku Szkolno – Wychowawczym w Załuczu w czasie od września 2010 roku do czerwca 2012 roku w ramach projektu „Innowacyjne metody nauczania dzieci upośledzonych umysłowo w powiecie lubelskim”. Może on być kontynuowany w dalszych latach pracy przez zainteresowanych nauczycieli i terapeutów. Innowacja ta jest adresowana do osób niepełnosprawnych intelektualnie.

Program zakłada, iż multisensoryczna stymulacja będąca podstawą prawidłowego rozwoju sfery poznawczej, motorycznej oraz zachowania odbywać się będzie poprzez zastosowanie innowacyjnej metody terapii integracji sensorycznej (SI). Dzięki realizacji programu i

zastosowaniu metody SI w skuteczny sposób będą wyrównywane zaburzenia w obrębie integracji sensorycznej.

Programem innowacyjnym zostanie objęta 30 osobowa grupa uczniów Specjalnego Ośrodka Szkolno – Wychowawczego w Załuczu z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym i znacznym. Przewidziano 1800 godzin terapii realizowanej przez trzech terapeutów w wymiarze 30 godz. tygodniowo.

3.3. Przyczyny powstania innowacji:

- potrzeba rozszerzenia oferty edukacyjnej szkoły,
- dostosowanie oferty dydaktycznej do zmian cywilizacyjnych oraz potrzeb społecznych,
- zaspakajanie zdiagnozowanych potrzeb edukacyjnych uczniów,
- podniesienie efektywności kształcenia i wychowania,

3.4. Przewidywane efekty:

W wyniku realizacji programu innowacyjnego „Ruch i koordynacja to radosna edukacja” w oparciu o metodę integracji sensorycznej (SI) uczestnik terapii powinien:

1. sprawniej nabywać umiejętności szkolne
2. lepiej się komunikować z otoczeniem (komunikacja werbalna i pozawerbalna)
3. być bardziej świadomy swoich potrzeb, umieć je artykułować
4. wykazywać się lepszą organizacją ruchu i zachowania
5. bardziej adekwatnie reagować na bodźce z otoczenia
6. lepiej radzić sobie w obcowaniu z innymi ludźmi (dorosłymi i kolegami)
7. umieć lepiej współpracować w grupie
8. być sprawniejszy w samoobsłudze i wykonywaniu codziennych czynności
9. lepiej radzić sobie z organizacją czasu wolnego
10. nabyć gotowość do efektywnej pracy w wyznaczonym czasie
11. mieć lepszą pamięć oraz uwagę
12. lepiej orientować się w schemacie własnego ciała
13. umieć określać swoje samopoczucie
14. być sprawniejszy manualnie
15. lepiej radzić sobie z zadaniami z zakresu motoryki małej i dużej
16. dążyć do nawiązywania właściwych kontaktów interpersonalnych
17. mieć lepszą samoocenę i większą wiarę we własne siły
18. być zdyscyplinowany na lekcjach i zajęciach pozalekcyjnych
19. mieć większą motywację do działania

4. Sposoby ewaluacji:

Badanie postępów w osiągnięciu przez uczniów założonych przez program innowacyjny „Ruch i koordynacja to radosna edukacja” celów, odbędzie się dwukrotnie u każdego uczestnika zajęć - na początku i przy końcu terapii.

Służyć temu będą następujące narzędzia ewaluacyjne :

- Kwestionariusz sensomotoryczny” wg Z. Przyrowskiego, służący do monitorowania postępów uczestników projektu w obrębie poszczególnych układów zmysłowych

- „Ankieta wypełniana przez nauczyciela” - arkusz obserwacji ucznia, dokonujący bardziej ogólnej charakterystyki uczestników

W trakcie terapii będzie dokonywana i odnotowywana na bieżąco obserwacja dotycząca przebiegu terapii u poszczególnych uczniów, co posłuży indywidualizacji podejścia terapeutycznego.

5. Finansowanie innowacji: innowacja wymaga dodatkowego finansowania przez organ prowadzący:

2010 r. 14 tyg. x 30 godz. x 60zł = 25 200,00 zł.

2011 r. 30 tyg. x 30 godz. x 65 zł = 58 500,00 zł.

2012 r. 16 tyg. x 30 godz. x 70 zł = 33 600,00 zł

Razem = 117 300,00 zł.

Realizacja programu innowacyjnego będzie finansowana w ramach Projektu POKL „Innowacyjne metody nauczania dzieci z upośledzeniem umysłowym w powiecie lubelskim”.

XV. **Dokumenty** – załączniki wynikające z rozporządzenia o działalności innowacyjnej

1. Uchwała Rady Pedagogicznej w sprawie wprowadzenia innowacji
2. Zgoda autora na jej wprowadzenie w szkole

Załącznik nr 1

**Uchwała Nr 4 /08/02/2010
Rady Pedagogicznej Specjalnego Ośrodka Szkolno – Wychowawczego
w Załuczu z dnia 08 lutego 2010 roku w sprawie wprowadzenia
Innowacji Pedagogicznej w szkole w roku szkolnym 2010/2011**

Na podstawie art.41 ust.1 pkt 3 ustawy z dnia 07 września 1991 roku o systemie oświaty
(Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 ze zm.) uchwała się co następuje:

& 1

Wprowadza się w Specjalnym Ośrodku Szkolno – Wychowawczym w Załuczu od 01 września 2010 roku, po zapoznaniu z celem, założeniami i sposobem realizacji, Innnowację Pedagogiczną o nazwie „ Ruch i koordynacja to radosna edukacja”.

& 2

Wykonanie uchwały powierza się Dyrektorowi Ośrodka.

& 3

Uchwała wchodzi z dniem 01 września 2010 roku.

Przewodniczący Rady Pedagogicznej:

/podpis i pieczęć/

Załącznik nr 2

Załącze, dn. 08.02.2010 r.

Zgoda na wprowadzenie innowacji

Autor wyraża zgodę na wprowadzenie programu innowacyjnego „Ruch i koordynacja to radosna edukacja” do realizacji w Specjalnym Ośrodku Szkolno – Wychowawczym w Załuczu w ramach Projektu POKL „Innowacyjne metody nauczania dzieci z upośledzeniem umysłowym w powiecie lubelskim” od września 2010 roku.

Autor:

Imię i nazwisko mgr Bożena Krzyżanowska:

Podpis:

XVI. Literatura:

1. Skorek E. „Terapia pedagogiczna. Zagadnienia praktyczne i propozycja zajęć. T.II” Oficyna Wydawnicza Impuls, Kraków 2007
2. Franczyk A., Krajewska K. „Program psychostymulacji dzieci w wieku przedszkolnym z deficytami i zaburzeniami rozwoju.” Oficyna Wydawnicza Impuls, Kraków 2010
3. Mass F.W. „Integracja sensoryczna a neuronauka - od narodzin do starości.” Fundacja Innowacyjna i Wyższa Szkoła Społeczno - Ekonomiczna, Warszawa 2007
4. Emmons P. G., Anderson L. „Dzieci z zaburzeniami integracji sensorycznej.” Wydawnictwo K.E.Liber, Warszawa 2007
5. Violet F. Maas „Uczenie się przez zmysły.” WSiP, Warszawa 1998
6. Jackie Silberg „Poznawanie zmysłów.” Wydawnictwo K.E.Liber, Warszawa 2007

